

Högsta domstolen
Box 2066
103 12 Stockholm

OS ./ riksåklagaren ang. tillstånd till prövning i hovrätt av mål om rattfylleri m.m.

(Svea hovrätts beslut den 20 januari 2021 i mål B 14830-20).

Riksåklagaren har förelagts att svara skriftligen på överklagandet. Svaret ska särskilt avse om förutsättningar för straffansvar föreligger samt om tingsrättens handläggning efter huvudförhandlingen innefattat ett rättegångsfel.

Jag vill anföra följande

Inställning

Jag motsätter mig inte att Högsta domstolen meddelar prövningstillstånd och tillstånd till målets prövning i hovrätten.

Tingsrättens handläggning och dom m.m.

OS åtalades för drograttfylleri och ringa narkotikabrott under påstående om att han den 23 januari 2020 olovligen brukat tramadol, som är narkotika, och att han samma dag fört personbil efter att ha använt tramadol, som är narkotika, i sådan mängd att det under eller efter färden funnits narkotika kvar i hans blod.

OS erkände att han brukat tramadol på tid och plats som anges i åtalet. Eftersom han fått tramadolen utskrivna av läkare hade brukandet dock inte skett olovligen, varför han bestred ansvar för brott.

Av tingsrättens dagboksblad samt anteckningarna från tingsrättens förhandling (aktbilaga 7) framgår att OS förelades att senast ett visst datum efter huvudförhandlingen inkomma med bevisning, vilket han gjorde bl.a. genom att skicka in bilder på läkemedelsaskar (se aktbilaga 8-15). Han ifrågasatte också varför förskrivande läkare fortsatte att skriva ut tramadol till honom om han nu var förbjuden att använda preparatet. Tingsrätten kommunicerade kompletteringarna med åklagaren, som angav att hon inte hade något ytterligare att tillägga utöver den bevisning som åberopats vid förhandlingen samt att hennes uppfattning var att tingsrätten kunde avgöra målet (aktbilaga 17). Tingsrätten, som inte kommunicerade åklagarens yttrande med OS, meddelade därefter dom.

Tingsrätten, som dömde OS för drograttfylleri och ringa narkotikabrott till dagsböter, uttalar i sina domskäl bl.a. följande.

OS har uppgett att han fått tramadol utskrivet av läkare och att användandet därmed inte skett olovligen eller att han i vart fall inte förstått att det var olovligen.

Åklagaren har för att motbevisa invändningen åberopat receptuppgifter, av vilka det framgår att OS haft recept på två uttag á 100 tabletter tramadol. Receptet var giltigt till och med den 8 januari 2020 och gick alltså ut drygt två veckor innan OS stoppades. Att giltighetstiden av ett recept gått ut kan dock inte medföra att innehav och bruk av tabletter som tagits ut på receptet plötsligt blir olovligt. Den omständigheten saknar alltså betydelse i målet.

Förskrivande läkare var YH. Av journalanteckningar framgår att YH den 16 september 2019 upprättat ett intyg till transportstyrelsen om att det ur neurologisk synvinkel inte fanns något hinder mot att OS har körkort men att denne var förbjuden att ta tramadol, då detta misstänktes ha orsakat en epilepsiliknande attack efter att OS i mars samma år av misstag hade tagit fyra tabletter tramadol på fastande mage. OS har bekräftat att han fick motsvarande information av YH. Det står därmed klart att han av förskrivande läkare förbjudits att använda tramadol.

OS har hävdat att han besökte ett flertal läkare med anledning av de epilepsiliknande anfall som han drabbades av i mars 2019 och att alla dessa var av uppfattningen att anfallet inte orsakats av tramadol och att han kunde fortsätta ta läkemedlet vid behov. Uppgifterna är påtagligt luddiga. Han har inte på något tydligt sätt kunnat ange vem han träffat och på vilken klinik. Vidare förefaller ett läkarintyg som han presenterat under förundersökningen vara en förfalskning. Vad han i den delen anfört till stöd för att han trodde att han fick ta tramadol kan enligt tingsrätten lämnat utan avseende.

OS har uppgett att YH skrivit ut tramadol till honom i september 2019 och i april 2020. Att YH skulle ha skrivit ut tramadol samma månad som han skrev intyget om att OS var förbjuden att ta läkemedlet är mycket osannolikt. De fotografier på recept och läkemedelsaskar som tingsrätten tagit del av härrör från två förskrivningsdatum i januari 2019 och april 2020. Enligt tingsrätten förtjänar uppgiften om att YH skrev ut tramadol i september 2019 inte tilltro, däremot att han fick läkemedlet utskrivet i april 2020.

Ovanstående leder till slutsatsen att OS tog tramadol olovligen i januari 2020 och därmed hade han inte heller rätt att köra bil med tramadol i kroppen. Det står enligt tingsrätten klart att OS var väl medveten om detta. Att receptet från januari 2019 var giltigt i ett år trots att OS i september samma år förbjöds att använda tramadol föranleder ingen annan bedömning. Han ska därmed dömas för ringa narkotikabrott och rattfylleri. Påföljden ska bestämmas till 50 dagsböter á 110 kr. OS ska även betala lagstadgad avgift till brottsofferfonden och ersätta statens kostnad för provtagning och analys.

Hovrättens beslut

OS överklagade tingsrättens dom till hovrätten. I överklagandeskriften anges att han under handläggningen vid tingsrätten åberopat förhör med den

förskrivande läkaren YH, men att något förhör med honom aldrig hölls samt att han återopar förhör med läkaren i hovrätten.

Hovrätten, som inte kommunicerade överklagandeskriften med åklagaren, beslutade att inte bevilja prövningstillstånd, varför tingsrättens dom stod fast.

Överklagandet till Högsta domstolen

OS vidhåller i sitt överklagande till Högsta domstolen att han inte olovligen brukat tramadol eftersom han fått preparatet utskrivet av läkare.

Min bedömning

OS har fått det aktuella preparatet utskrivet av läkare. Det är således för straffansvar avgörande att läkaren förbjudit honom att använda preparatet *vid tiden för gärningen*. Åklagaren har återopat en journalanteckning daterad den 16 september 2019 av vilken framgår att läkaren vid den tidpunkten och framgent förbjudit OS att använda preparatet. OS har också bekräftat att han fått del av den informationen.

OS har dock efter huvudförhandlingen vid tingsrätten inkommit med bevisning som (enligt tingsrätten) styrker att samma läkare, dryga två månader efter tiden för gärningen, på nytt skrivit ut samma preparat till honom. Han har i sin överklagandeskrift till hovrätten uttryckligen återopat förhör med läkaren ifråga.

Genom den av OS återopade bevisningen kunde det ifrågasättas om han verkligen varit förbjuden att använda preparatet vid tiden för gärningen. För att bringa klarhet i den frågan borde förhör med den förskrivande läkaren hållits innan tingsrätten meddelade dom. Huruvida OS återopade förhör med läkaren vid tingsrätten kan dock inte utläsas ur handlingarna i tingsrättens akt. I anteckningarna från förhandlingen (aktbilaga 7) står angivet att OS informerats om att målet kunde komma att avgöras på handlingarna efter att han inkommit med den bevisning han ville återopa och vilken tidpunkt domen då skulle meddelas. Något rättegångsfel kan jag inte se föreligger och något sådant har heller inte påståtts från OS sida (jfr 54 kap. 13 § rättegångsbalken).

OS har dock i sitt överklagande till hovrätten uttryckligen återopat förhör med läkaren där. Mot denna bakgrund och med hänsyn till bevisläget borde hovrätten ha meddelat granskningsdispens (se "Vittnet vid gripandet" NJA 2020 s. 1078).

Jag motsätter mig därför inte att Högsta domstolen meddelar prövningstillstånd och tillstånd till målets prövning i hovrätten.

Bevisning

Jag återopar inte någon bevisning i Högsta domstolen.

Katarina Johansson Welin

My Hedström

Kopia till

Utvecklingscentrum

Söderorts åklagarkammare i Stockholm (AM-115200-20)

Assistentåklagaren Fanny Blommé